

# Tisztás

Az Erdélyt Járók Közhasznú Egyesület folyóirata

2020. június



## XVIII. „Fától fáig, verstől versig” online

Kányádi Sándor versmondó verseny

„...somvirággal, kakukkfűvel,  
kakukkszóval, tele szívvel.”

*Kányádi Sándor*

*Mondja el kedvenc  
Kányádi-versét!*

Minden verskedvelő  
erdélyi diákot  
és pedagógust  
szeretettel biztatunk,  
vegyen részt versenyünk  
ONLINE kiadásán.

*Korosztályok:*

előkészítő-I-II. osztály  
III-IV. osztály  
V-VI. osztály  
VII-VIII. osztály  
pedagógusok  
- korhatár nélkül

*Maradj otthon, mondjál verset, mert „A vers az, amit mondani kell”  
... még világhírvény idején is!*

## 1 millió és sokkal több

A nemzeti régiók ügyében indított európai polgári kezdeményezéssel kapcsolatban osztjuk a Székely Nemzeti Tanács elnökének véleményét, melyet jelen lapszám-ban is olvashatnak. A nemzeti régiók kezdeményezése messze nem pusztán egy „magyar ügy”. Igazi európai újdonság: ne lehessen kibújni a felelősség alól azzal

az egyszerű indokkal, hogy a kisebbségi kérdés a tagállamok belügye. A sokszínű Európa különleges, izgalmas területeiről, régióiról, közösségeiről van szó, akiket megillet a tisztelet és megérdemlik azokat a közösségi jogi garanciákat, melyek nem csupán fennmaradásukat szolgálják, hanem biztosítják számukra a lehetőségeket,

melyekkel élve nem izolálódnak, gazdasági értelemben sem maradnak le.

Aláírok\*  
1 008 966 / 1 000 000

Határidő  
07/05/2020



## Európai polgári kezdeményezés a világjárvány árnyékában

Két, karanténban töltött hónap után mindannyian ki vagyunk éhezve a reményre és a sikerre. Az aláírásgyűjtés - remélhetőleg csak időleges - lezárása után el lehet mondani, hogy a nemzeti régiókról szóló európai polgári kezdeményezés mindkettőt elhozta. Az utolsó napok és órák katarzisa felért egy vb-döntővel! Különösen igaz ez ránk, a kezdeményezés szervezőire. Végig hittünk - és ma is rendületlenül hiszünk - a kezdeményezés sikerében.

Am egy hónappal ezelőtt nem gondoltuk volna, hogy ekkorát fordul a világ, és a véghajrában egy rég nem látott összefogás átlendíti a nemzeti régiókért gyűjtött aláírások számát az egymillión. Úgy látszik, a nemzeti ügyekre is igaz, a veszély élesíti az érzéseket. **A nemzeti régiós kezdeményezés ugyanis a megmaradásról szól: arról, hogy magyarként a szülőföldünkön ugyanazokat az esélyeket kapjuk meg, mint a többségi nemzetek.** A világjárvány ugyanakkor nemkívánatos hatással is járt: a személyes érintkezés beszüntetése miatt lehetlenné vált a papíralapú aláírásgyűjtés, az online teret pedig kitöltötték a vírussal kapcsolatos hírek. Az utolsó napokban az is kiderült, hogy az uniós aláírásgyűjtő honlap és a hozzá tartozó szerver hibái miatt aláírások tízezrei vesztek el. A honlapot és a szerveret is az Európai Bizottság működteti, így az elvesztett aláírásokért Brüsszelt terheli a jogi és politikai felelősség. Ezért joggal követeljük az aláírásgyűjtés határidejének meghosszabbítását, és az előjelekből ítélve számíthatunk a folytatására.

Ez karnyújtásnyira hozná a sikert: az egy és negyedmillió aláíráshoz már csak néhány tízezret kell hozzátenni ahhoz, hogy a kezdeményezés jogi értelemben is teljesítse a sikeresség feltételeit. Igaz, ezt négy olyan uniós tagállamból kell begyűjteni, amelyben még nem teljesült a lakosságárányos küszöb. **A feladat tehát adott:**

**meg kell győznünk több európai országban élő nemzetársunkat, és a kontinens más nemzetiségű polgárait, hogy a nemzeti régiók kiemelt fejlesztése mindannyiunk érdeke.** Ezen túlmenően tovább kell növelni a Magyarországról, Romániából és Szlovákiából gyűjtött támogatások számát, mert ez csak fokozza a kezdeményezés súlyát.

Az aláírásgyűjtés során számos segítséget kaptunk. Nehéz bárkit kiemelni úgy, hogy ezzel más, fontos szereplőt ne bántunk meg, de mégis szót kell ejteni:

- Magukról az emberekről, akik aláírták a kezdeményezést, biztatták, tájékoztatták, aláírásra ösztönözték ismerőseiket. Nekik köszönhető, hogy az utolsó héten láncreakcióban terjedt a lendület a közösségi oldalakon.
- Az egyházakról, azokról a gyülekezetekről, akik papíralapon aláírásokat gyűjtöttek, lelkészekről, papokról, akik a hirdetések során a kezdeményezés fontosságáról beszéltek híveiknek.

- Magyarország kormányáról, akinek folyamatos segítsége perbeli beavatkozóként, győztes döntés felé egyengette utunkat, és amely nélkül meg sem indulhatott volna az aláírásgyűjtés.

- Miniszterekről, országgyűlési és helyi képviselőkről, polgármesterekről, sportolókról, énekesekről, köztisztviselők álló személyiségekről, akik nyilvánosan támogatták a kezdeményezést, és aláírásra buzdítottak másokat is.

- A Magyar Országgyűlésről, amely utat nyitott a támogatás felé a magyar társadalomnak. A parlamenti állásfoglalás elhozta a digitális aláírásgyűjtés első nagy hullámát és a biztosítékot, a kezdeményezés mögött ott áll az egész magyar társadalom.

Mint minden sikeres kezdeményezést, a nemzeti régiókról szóló EPK-t is érik kritikák. Ezek közül bizonyára vannak jogosak is, viszont a legtöbbről ki lehet jelteni, hogy félreértéseken alapulnak. El szeretném oszlatni ezeket, hogy az aláírás-

gyűjtés meghosszabbításának idején erősödjön az összefogás. Csekély számban kifejezetten rosszindulatú, a nemzeti közösség és az önrendelkezés eszméjét tagadó írárok is napvilágot láttak, amelyekre viszont - elenyésző számuk és átlátszó csúsztatásai miatt - kár lenne tékozzolni a szót.

Torz optikát tükröz az a bírálólat, amely szerint „**a nemzeti régiókról szóló kezdeményezés csak magyar ügy.**”

Először is számunkra és a Székely Nemzeti Tanács számára semmi nem lehet fontosabb a magyar ügynél, ezért ez nem kritika, hanem dicséret.

Másodszor: miért ne lehetne egy „csak magyar ügyet” az európai fórumok elé vinni, ha erre megvan a jogi lehetőség?

Harmadszor: Európában számos olyan nemzeti közösség él, mely történetileg egy régiót tekint hazájának, és amely igényli, hogy láthatóvá váljon a közösségi jogban. Nyugat-európai kapcsolatépítésünket ez a gondolat kísérte, ezért pártolta és ígérte egyhangúlag elfogadott határozataiban az aláírásgyűjtés támogatását a FÜEN (Európai Kisebbségek Föderatív Uniója) az EFA (Európai Szabad Szövetség), és a polgári bizottság tagjai sem véletlenül kerültek ki Spanyolországból, Hollandiából, Belgiumból, Ausztriából, Németországból vagy Svédországból. **A nemzeti régiók ügye magyar ügy. De ugyanakkor katalán, baszk, flamand, korzikai, fríz, morva, bajor ügy, és épp ez által, de csak ezáltal európai ügy is, mivel Európa kulturális sokszínűségének hordozói nemcsak a tagállamok, hanem a nemzeti régiók is.**

Téves az a megközelítés, amely szerint „**ügysem foglalkozik kisebbségi kérdésekkel az Unió.**”

Ez a kezdeményezés nem „kisebbségi kezdeményezés”, hanem az unió kohéziós és regionális politikájára vonatkozik, még akkor is, ha a nemzeti régiókat jelentékeny számban lakják az ország többségi népesség-



se egész Európából. A polgári bizottságot 2013-ban alakítottuk meg. Kezdődött egy hatéves jogvita, amelybe négy állam avatkozott be, de talán kevésbé ismert, hogy Kovászna Megye Tanácsa mellett a felvidéki Deb-röd önkormányzata, a Breton Kulturális Intézet és a Baszk Nemzeti Párt is beadta a beavatkozási kérelmét a szervezők oldalán. Az elmúlt évben megszámálhatatlan levél, kampányanyag ment célzottan a különböző nemzeti régiókba.

Van egy olyan lekcisnylő vélekedés, hogy „**pusztán szimbolikus kezdeményezésről van szó, Székelyföld autonómiájának úgyszincs realitása**”

Nem szimbolikus, hanem a mindennapokat érintő gazdasági kérdésekről van szó: mekkora többletköltséggel jár egy vállalkozás működtetése kétnyelvű társadalmi közegben, illetve egy munkahely létrehozása az érintett régiókban, milyen infrastruktúra, milyen minőségű oktatás segíti elő a régió népességmegtartó erejét, megkapják-e a helyben lakók a saját nyelvükön a termékekkel kapcsolatos egészségvédelmi és környezetvédelmi tudnivalókat, vagy éppen a fontos járványügyi tájékoztatást.

Soha nem gondoltuk, hogy a várt uniós jogszabály bármelyik régió autonómiát adhat. Am a regionális identitás elismerése, a nemzeti régiók fejlesztése közelebb viszi azokat a régiókat az autonómiához, ahol az még nincs meg, és szélesítheti, mélyítheti ott, ahol megvan.

Várjuk Brüsszel döntését. A következő hónapokban maradjunk együtt, és ki-ki saját erejéből segítse a végső sikerhez szükséges aláírások összegyűjtését.

Az elmúlt hónapokban megmutatkozott összefogás alapot ad az eddiginél is ambiciózusabb célkitűzésünknek: gyűjtsünk még egymillió aláírást a nemzeti régióért, az Unió legkevesebb hét államából!

Izsák Balázs, a Székely Nemzeti Tanács elnöke  
2020.05.18.

gétől különböző nemzeti közösségek. A várt uniós jogszabálynak a régió minden lakója haszonélvezője lesz, sőt, maga az állam is.

A nemzeti régiók fejlődésbeli hátránya uniós alapszerződést sért.

Az uniós politikák végrehajtása nem eredményezheti nemzeti, etnikai közösségek sérelmét, nem sértheti az unió kulturális sokszínűségét.

Téves az a megközelítés is, amely szerint „**a kezdeményezés ellentmond a magyar kormány politikájának, mert az Uniótól kér segítséget a tagállamon belüli problémák megoldására.**”

Ez nem igaz. Az Uniótól nem segítséget kér, hanem a szerződésből eredő kötelezettségek betartását! Már pusztán ahhoz, hogy ezt egyáltalán előadhassuk, hat éves perben kellett legyőzni az Európai Bizottságot!

A kezdeményezés semmiben sem sérti a tagállamok nemzeti szuverenitását. Nem kíván forrásokat elvenni tőlük, hanem újak lehívását akarja lehetővé tenni, teret adni egy frissebb, dinamikusabb, harmonikusabb regionális fejlesztésnek.

A kezdeményezés kifejezetten egybecseng a magyar Alaptörvénybe foglalt értékekkel:

„Magyarország az egységes magyar nemzet összetartozását szem előtt tartva felelősséget visel a határain kívül élő magyarok sorsáért, elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket, egyéni és közösségi jogaik érvényesítését, közösségi önkor-

mányzataik létrehozását, a szülőföldön való boldogulásukat, valamint előmozdítja együttműködésüket egymással és Magyarországgal.”

Nem igaz az az állítás sem, miszerint „**a magyar kormány nem tett semmit az ügyben**”. A kezdeményezés végleges szövege nem született volna meg a magyar kormány szakértőinek segítségével, amelyet 2012-ben kértünk.

Románia, Szlovákia, és Görögország beavatkozása után az egész erdélyi magyar nemzeti közösség számára fontos volt, hogy ne maradjunk egyedül. A magyar kormány érvei a beavatkozási kérelemben, a per folyamán állandó és segítő jelenléte döntő módon hozzájárult a bírósági sikerhez. Közösen tapostuk ki az ösvényt a Minority Safepack előtt, hiszen néhány hónapos késéssel ezt az utat járta az RMDSZ kisebbségi kezdeményezése.

Mindez számottevő segítség volt, ugyanakkor a szervezők szándékainak megfelelően megmaradt abban a keretben, amely egy polgári kezdeményezést jellemez, azaz nem lehet bennünket azzal vádolni, hogy államhatalmi szervek gyűjtötték össze a támogató aláírásokat.

Ér olyan bírálat bennünket, hogy „**azért nem sikerült még négy államban az alsó küszöböt teljesíteni, mert a szervezők az utolsó pillanatig halogatták a kampány beindítását.**”

Ez sem igaz. 2011 óta tart az európai előkészítés, közvetlen tárgyalásokat folytattunk Bilbaóban, Barcelonában, Edinburghban, Bozenben stb., de ekkor kezdődött az önkéntesek gyűjté-

## Sátáni úton ... TRIANONBA (részlet)

Nagy út ... nehéz út ... halálos út...! Milyen is lehet az az út, amely a „pokolba” vezet?

A „vég kezdetét” - akár 1867-től is eredeztethetjük. Menetközben, azonban - számos tény, fejlemény, történés, esemény sejtet, jelez valamit.

Ami elindította a lavinát: **1914. július 28-án:** „őfelsége” egymaga döntött - hadat üzent Szerbiának: „Bad Ischl, am 28. julie 1914 - „Ich habe alles geprüft und erwagen!” (Charles Tisyer - francia parlamenti képviselő: „Tisza István volt az egyedüli felelős államférfi, aki ellenezte a háborút.”)

**1918. október 31-én** meggyilkolták Tisza Istvánt.

**1918. november 3-a,** Padova: a fegyverszünet után a magyar csapatok olyan erőt képviseltek, amellyel sikerrel és eredményesen vehették volna fel a harcot - a minden oldalról betörő ellenséggel szemben.

**1918. november 13-a,** Belgrád: Linder Béla, katonai egyezményt írt alá az ország rovására.

**1918. december 1-én,** Károlyiék - a magyar fennhatóság alatt álló Gyulafehérvárott - a magyarok teljes kizárásával - szervezték meg a románok nemzeti gyűlését - visszafordíthatatlan helyzetbe hozva a magyarságot és az országot.

**1919. január 18-án** - Párizsi Békekonferencia - Magyarország nélkül került sorra Románia, Szerbia, Csehszlovákia területi igényeinek megtárgyalása.

**1919. március 21-én** tanácskormány alakul - kommunista diktatúra bevezetésével.

A „fekete mérföldköveket” beazonosítottuk - így kellő módon felkészülhettünk a veszélyes útra.

...  
**Erdélyben** sikerült megszervezni, 1918-ban, egy hazáért elkötelezett katonai erőt - ez mai napig elfelejtett, eltitkolt fejezet-szakasza nemzet-történelmünknek. A Székely Hadosztály: élő bizonyítéka a jó és rossz; a bátorság és gyávaság; a becsület és becstelenség közötti ellentét-küzdelemnek.

Felsőrákos, Bibarcfalva, Kis- és Nagybacon Olasztelek, Hermány, Miklósvar, Erdőfüle, Varjas, Köpec, Bardóc, stb. hon- és nemzet-szerető „önkéntes-hazafiak”: hadosztályt alapítottak. Az első zászlóalj Baróton alakult, hiszen - „tudományos elméletekkel”; szónoklatokkal és plakátokkal - a

rendet lehetetlen helyreállítani.

Az elvakult, magukból kivetkőzött, ádáz ellenségeink sajtója és aljas propaganda hadjárata - tele volt az „Európa legvadabb fajzata” - magyarokat becsmérő rágalomokkal.

A székely hadosztály töretlen önbizalmát csak fokozta az a tudat-meggyőződés, hogy a budapesti kormánytól semmilyen segítség sem várható vagy remélhető - pedig „ezeréves” magyar területe, léte forgott kockán. Az úgynevezett „őszirózsás forradalom” jóvoltából hatalomra került budapesti kormány - megdöbbenő módon: „az erdélyi katonai kerületek és parancsnokságok megszüntetését” tartotta „fontosnak” - az akkori kormányfő (Károlyi Mihály) tudtával.

A Kratochvil Károly vezette hadosztály Kolozsvárott próbált szembeszállni azokkal, akik mindent le akartak rombolni, ami magyar. Koréh Endre, református pap: „December 3-a a gyulafehérvári árulás után vagyunk. Az oláh, szint vallott: neki oláh Erdély kell, Románia kebelén. Az oláh hadsereg már tolakodik is befelé a határokon és nincs, aki szembe szálljon vele! És mi itt ülünk és várunk.”

A magyarság megdöbbenően állt az észbontó árulás bekövetkezése után: Károlyiék külön támogatást és külön szerelvényeket biztosítottak a belső ellenségeik szervezkedésének megkönnyítésére. A hadügyminiszteri rendelet értelmében: úgynevezett román nemzetőrséget fegyvereztek fel!

**1918. karácsonya előtt** megtörtént a hihetetlen gaztett: Kolozsvár kiürítése!

**1918. december 18-án** - a hadügyminiszterre hivatkozva - a kormány megtiltotta a fegyverhasználatot.

Naplóbejegyzés: „tudja Magyarország, mi történik itt? És törődik vele? Ugy látszik nem, mert ma jött meg a hadügyminisztérium új hadsereg-szabályzata. ... Hát, ha ez lehetséges, akkor nagyobb árulók vannak Budapesten - mint Gyulafehérváron!” (Gottfried Barona)

**1919. január 24-én** sortűz dörögött el Kolozsvárott.

A Székely Hadosztály - felmérve a lehetőségeket - Erdély nyugati határára: a Királyhágó, Csucs, Zsibó-Zilah, Tasnád környéke vonult vissza.

**1918. novemberétől** a Gyimeseken meg az Ojtozi-szoroson keresztül folyamatosan áramlott be

a román ellenség. Az új kormány hatalomra kerülése után jött a parancs: „a román hadműveleti egységekkel tilos (!) a harc felvétele”. Ezzel, a végzetes hozzáállással: Erdély, százezer km<sup>2</sup>-es területe - pillanatok alatt - egy kegyetlen ellenség megszállása alá került.

**1919. január 5-én,** Egeresnél - sikeres székely győzelem; **1919. január 13-án** Zsibó felszabadult.

**1919. elejére** a frontvonal: Máramaros-Técső-Szimérváralja-Zilah-Királyhágó-Csucs - Belényes térségét érte el.

**1919. január 20-án,** a Sebesvárnál történt győzelem után birtokba vehettük Bánffyhunyadi, Kis-sebest, Sebesváralját.

Az új hadügyminisztert Böhm Vilmosnak hívták, aki a kommunista diktatúra elkötelezett híve volt. Pogány József (!) hadügyi kormánybiztost - aki ott gátolta a székelyeket, ahol csak tudta: nacionalistáknak, ellenforradalmároknak, reakciósnak kiáltva ki őket - bizta meg azzal, hogy lehetetlenítse el a székely hadosztályt.

Mind a mai napig elfeledtették a Székely Hadosztály 1919. február 22-25. közötti - „Zilahi ütközetben” való helytállását.

„... csapataimat vissza nem vonom (Kratochvil Károly)”

**1919. január 14-én** - miután a Károlyi kormány feloszlatta a helyi nemzetőrséget: a románok akadály nélkül masírozhattak be Zilah városába. Február 22-én éjjel, Zilah visszafoglalására történt döntés. A négyeszeres túlerővel szemben - Cigányinál sikeres ellenállás valósult meg kezdetben - Zilah magyar kézre került. Sajnos, azonban - a Meszes-gerinc elfoglalása sikertelen lett. A fegyverszüneti megállapodást a románok - mint, ahogy az várható volt - nem tartották be.

**1919. március 21-én** proletár diktatúra vette át a hatalmat - azaz, az úgynevezett Forradalmi Kormányzó Tanács, azonnal kezdeményezte a Székely Hadosztály megsemmisítését Magyarországon - semmi jót sem sejtetve. Kun Béla így nyilatkozott a Neue Freie Presse hasábjain: „Tanács-Magyarországon, mi nem állunk a területi integritás alapján.”

**1919. március 29-e és április 6. között** zajlott Sóvidéki székely megmozdulás azért nem kapott segítséget, mert akik tehették volna: a kommunista hatalmukat védték. A hadiesemények egyre agresszívebbekké váltak: április

19-én Szatmárnémeti és Nagykároly; 20-án Nagyvárad és Ermi-hályfalva - majd következett sorra: Fegyvernek és Szolnok.

**1919. április 19.** Kőröstarhány és Kisnyégerfalva védtelen maradt a kegyetlenkedőkkel szemben, akik - aljas módon - több mint százöt védtelent küldtek a halálba: következmény nélkül.

A Székely Hadosztály a kommunista hatalomátvétel után: előttük a románokkal- hátukban a vörösökkel - próbált tenni az országért.

**1919. április 25-én,** a román betolakodók főparancsnoka (Prezan) - hajlandó lenne megegyezést kötni. A román királyi csapatok parancsnoksága, a székely hadosztálynak a következő ajánlatot tette: „A román királyi hadsereg nem tekinti a székely hadosztály csapatait sem bolsevik, sem vörös, sem kommunista csapatoknak... a román királyi hadsereg megszünteti az ellenségeskedést, ha készek vagyunk a fegyverszünetre... Az antant csapatok, tehát a román királyi csapatok is, azért támadnak, mert a kommunizmus letörésére egész Magyarországot meg akarják szállni és - erre a célra minden oldalon nagy erőket összpontosítottak... A vörös katonák rosszabbul viselkedtek veletek szemben, mint az eddig harcban volt ellenségeitek... Ti egyedül harcoltatok többszörös túlerővel szemben. Az ellenség túlereje ajánlatot tesz nektek: követelik, hogy a fegyvert tegyétek le.” Kratochvil Károly: „En titeket ... cserben hagyni nem foglak - ha a harcot választjátok: a végső küzdelmet veletek harcolom...”

**1919. április 26-án** a Székely Hadosztály letette a fegyvert. Ahogy az, már a korábbi ígéret alkalmával beigazolódott - most is az történt. Következett a kegyetlen kifosztás és bántalmazás; valamint az állandó zaklatás. Kratochvil Károly meg, Szamosújváron - Rózsa Sándor cellájának egykori lakója lett.

**1919. augusztus 6-án,** román csapatok jutottak el Veszprémig (!) - ugyanis Károlyiék, több mint 100 ezer magyar katonát szereltek le Erdélyben. Tehát: az egész ország katonai megszállás alá került - így; ha nem is órák, de napok kérdésévé vált, hogy megszűnik a védtelenné vált Magyarország. (A csehek, maguk számára már elkészítették a térképet egészen Vácig.)

Novemberben - mindössze egyetlen fegyveres erő létezett: a Siófokon - Horthy Miklós által megszervezett Nemzeti Hadsereg. Ennek megfelelően - fokozatosan megkezdődhetett a rabló hordák

kiűzése. Ez utóbbiak - bosszúból - mindent kifosztottak, felgyújtottak útjukban!

**1920. április 30-án** Apátfalva és környéke - egy évi megszállás után - 202 fiát sirathatta. A község férfijai, azonban, összefogtak és 1919. június 22-én: „A Szarazér partján védelemre rendezkedtek be, és reggel 6 órától, délután 2 óráig: minden támadást visszavertek. Lőszerük elfogyott és vissza kellett vonulniuk. Június 23-án a románok: „... akit megláttak lelőtték... vérfürdőt rendeztek”. Ezúttal sem volt következmény, sem felelősségre-vonás.

...  
A most élő ember, egyáltalán nem tud az akkoriak fejével gondolkodni; valamint nem tudja magát beleélni az akkori konkrét valóság-helyzetbe.

A ma emberének viszont, olyan döntéseket kell (ene) hozni, hogy - tanulva a múltból - ne lehessenek borzasztó következményei. Ide kapcsolódhat a kérdés: volt-e része Károlynak és a Kun Béla által vezetett terrorállamnak, hogy a magyarok nélkül határozták meg az új határokat? (A 100 x Romániát ünneplő „grandiózus” erőfitogtatáson, Bukarestben hangzott el: „Ha Magyarországon nem lett volna bolsevik forradalom: nem kaptuk volna meg Erdélyt.”)

Ha Masarykot és Károlyt hasonlítjuk össze: Masaryk mindent (!) megtett Csehszlovákia létrehozásáért, míg Károlyi... (a visszaemlékezéséből kiderül...).

Masaryk kapcsolatban állt a béke-

tárgyalások előkészítő bizottságával; fontos amerikai intézményekkel és szervezetekkel; bankvezérekkel. Ő volt: a cseh - román-szerb magyarellenes összefogás pillére. Európa szerte, újságokban hirdették többek közt, hogy: „Pusztítsátok el Magyarországot!”. A francia parlamentben meg, ezt üvöltözték: „Magyarország nincsen!”. Ezeket, a kegyetlen gyilkosokat kellett „jutalmazni” békediktátummal?!

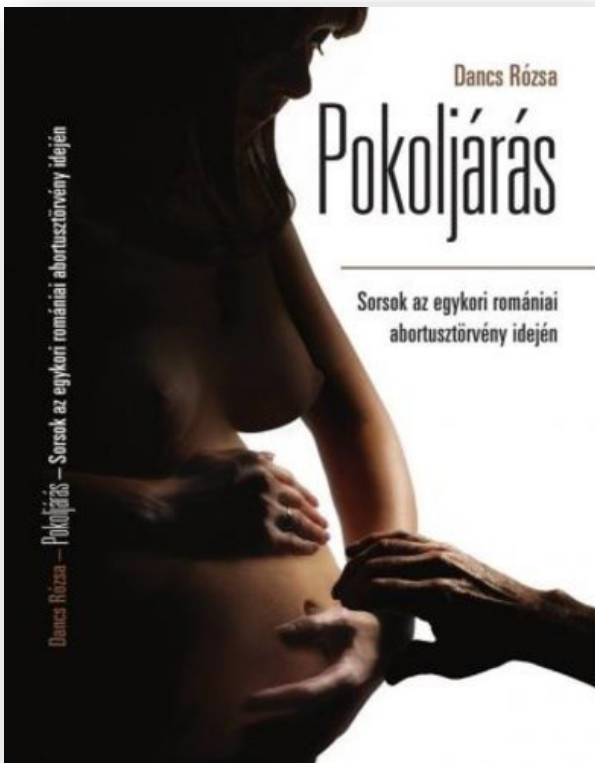
Nemzetünk, ma is igazságért kiált! - annak ellenére, hogy „Dulce et decorum est pro patria mori.”

A múlt felidezésének végére érve: Egy lelkiismeretes, hiteles és honszeretőre valló szerző - Csere Péter - „Parancs nélkül is” című dokumentum-hú könyvére hívom fel a figyelmet. (Unicus Műhely Bp. 2016.)

**TÖRTÉNELEM,** ami - egyben - az ÉLET is: sokszor igen nagy áldozatok árán figyelmezteti a mindenkori embert - csak TANULNI-OKULNI kell(ene) VÉGRE! - a saját ÉRDEKÉBEN.

Hutzler Vilmos, Debrecen





Dancs Rózsa, a valahai sepsiszentgyörgyi magyar-tanár és később családanya, mit sem sejtve, saját titkosszolgálati besúgójával élt egy házasságban csaknem húsz éven keresztül. Ebből a rémálomvilágból regényes úton-módon menekült el nyolc és tíz éves gyermekével és jutott el az ausztriai menekülttáboron keresztül egészen Kanadáig. A diktatúra fojtogató szorításában megjárta a poklot más tekintetben is. Rózsának a mindenáron anyaságra vágyástól vezérelten végül is a nyolc terhességéből két esetben sikerült megtapasztalnia az anyaság örömét. Története az ő személyes esetén lényegesen túlmutat: egy korszak, egy hatalom, egy rendszer hatalmas tévedéseit, egy egész társadalom szenvedését tárja fel.

„Az első kisbabámat hét hónapra szültem meg a reggeli órákban Sepsiszentgyörgyön - meséli könyvében Rózsa. - A picit annak rendje és módja szerint inkubátorba helyezték, majd délután arra lettem figyelmes, hogy az egyik ápolónő azt kiabálja a telefonba, hogy »ez a kölyök megfulladt«. Többször kérdeztem, hogy nem az én kisbabámról van-e szó, de félrelökdöstek a folyosón. Éjszaka, amikor hiába vártam, hogy hozzák a picimet szoptatásra, tudtam meg, hogy igen, az én gyerekem fulladt meg az inkubátor-

ban, mert oxigén nélkül ott felejtették. Két spontán vetélésem után ismét hét hónapig sikerült hordanom a terhességet. Ép és egészséges kisfiam született az esti órákban. Amikor a belém nyomott altató hatása alól reggel felébredtem, és megkérdeztem, hogy mi van a kisbabámmal, azt a választ kaptam, hogy »még szuszog«. Kiderült, hogy a férjem határozott utasítására a koraszülött babát nem inkubátorba tették, hanem vesetálba dobták, halva születettnek nyilvánítva. Ott pihegett még egy ideig a vesetálban, amíg a szemétre nem vetették...”

A könyv dokumentum, minden sora igaz, a romániai abortusz törvény a háttér. “Eddigi kritikusaik közül legtöbbjük csak az abortusztörvényre összpontosított, mert nem élvén Romániában, el sem tudják képzelni azt, ami ma már fikciós filmtémaként is izgalmas: hogy a “szeku” nem játszott kesztyűs kézzel, s nemcsak Tőkés László családjában - túlélni pedig csak az Isten segített. Azzal is, hogy nem derült ki korábban az egész családi borzalom, mert nem úsztam volna meg élve”- mondja a szerző. (<http://csokonaiszinhas.hu/muvek/anyaol/>)

A Debreceni Csokonai Színházban Újhelyi Kinga előadásában láthatták a nézők a könyvből készült monodrámát, Anyaöl címmel.



Haon.hu



## Pályázat

Az Erdélyt Járók Közhasznú Egyesület pályázatot hirdet erdélyi egyházközségeknek, egyesületeknek, kluboknak, egyéb szabadidős, kulturális tevékenységet végző társulatoknak.

Pályázni az egyesület által tervezett és kiadott Erdély - ismeretterjesztő, ismeretbővítő társasjátékra lehet, melyet 5 pályázó részére ingyenesen juttatunk el.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a pályázó rövid (maximum 10 mondatos) bemutatását,
  - 3-5 db fényképet, mely valamelyik összejöveten készült,
  - annak indokolását, hogy miért tartják fontosnak egy ilyen jellegű játék "megszerzését", annak leírását, hogy milyen formában képzelik el a tagság hozzáférését a játékhoz.
- A pályázatokat 2020. május 31-ig lehet benyújtani az erdelytarsasjatek@gmail.com e-mail címre.

Debrecen, 2020.01.17.

EJKE

Szerettünk volna minél több pályázót látni, remélhetőleg legközelebb többen jelentkeznek, Az alábbi egyesületnek gratulálunk és várjuk visszajelzéseiket a játékkal kapcsolatban:

**Bod Péter Tanítóképző–Kézdivásárhely**

**Pro Schola Kulturális és Nevelési Egyesület**

**525400 Kézdivásárhely, Ady Endre u. 20. sz., Kovászna megye**

**Adószám: 13307946**

## Nyereményjáték a Facebook-oldalunkon

A MARADJUNK OTTHON jegyében kisorsolunk 3 db ERDÉLY - társasjátékot. A sorsoláson azok vehetnek részt, akik ezen bejegyzés alá, hozzászólás formájában, megírják a számukra legszebb erdélyi település (vagy látványosság) nevét. Aki ezen felül egy kapcsolódó rövid történetet is megoszt velünk, vagy egy ott élő barátját, ismerősét megnevezi, meginvitálja, annak nevét kétszer helyezzük a "kalapba". A játékot akkor tekintjük érvényesnek, ha legalább 100 (különböző személytől!) hozzászólás érkezik, a játék 2020.május 31. éjfélig tart.

...szólt a felhívásunk, de többszöri hosszabbítás ellenére sem érkezett be 100 nevezés!



### XVIII. "Fától fáig, verstől versig" Kányádi Sándor versmondó verseny 2020.

Az első helyezetteket egyesületünk könyvvásárlási utalvánnyal díjazta. **GRATULÁLUNK!**

	Előkészítő osztály		
<b>E</b>	Hatos Sára	Szentegyháza	Mártonffi János Általános Isko-
	<b>I.osztály</b>		
<b>1</b>	Tölgyesi Réka	Gyergyószentmiklós	Fogarassy Mihály Általános Is-
	<b>II.osztály</b>		
<b>2</b>	Márton Balázs	Csíkszentdomokos	Sárosúti Elemi Iskola, Csík- szentdomokos
	<b>III.osztály</b>		
<b>3</b>	Berecki Gergő	Kézdivásárhely	Túróczi Mózes Általános Iskola,
	<b>IV.osztály</b>		
<b>4</b>	Puskás Szabina	Gyulakuta	Gyulakúti Általános Iskola
	<b>V-VI.osztály</b>		
<b>6</b>	Szekeres Anna	Kézdivásárhely	Nagy Mózes Elméleti Liceum, Kézdivásárhely
	<b>VII-VIII.osztály</b>		
<b>8</b>	Máthé Gyopár Bí-	Székelyudvarhely	Dr. Palló Imre Művészeti Líce-
	<b>PEDAGÓGUSOK</b>		
<b>P</b>	Szalay Zsuzsanna	Székelyudvarhely	Baczkamadarasi Kis Gergely Református Kollégium, Székely- udvarhely



# A SZÉKELYEK

1817

A székelység úgy földje fekvése, mint a maga jelleme és törvényei által élesen különbözik Erdély többi lakosaitól. A Székelyföld egy része Moldvával és Walahiával határos s Erdély közepéig terjed. Kiterjedése szerint az egész ország nyolcad, lakosai számával a hatodrészt teszi. Tizenkét kisebb Székre oszlik, melyek az öt nagyobb Szék körébe tartoznak. A XIII. században a magyar királyokban tapasztalás révén újabb gyarmatosítás vágya éledt s kevéssel a Királyföldnek a németek számára történt odaadományozása után Tordamegye egy része (a jelenlegi Aranyosszék huszonkét falva) a Kézdi-Székbeli harcos székelyek rendelkezésére bocsájtott s ez az akkortájt teljesen vad és lakatlan, csupán erdőiből álló vidék benépesedett. Ez teszi ma a Miklósvári és Bardóczi kis Székeket, megtartva még az *Erdővidék* nevet.

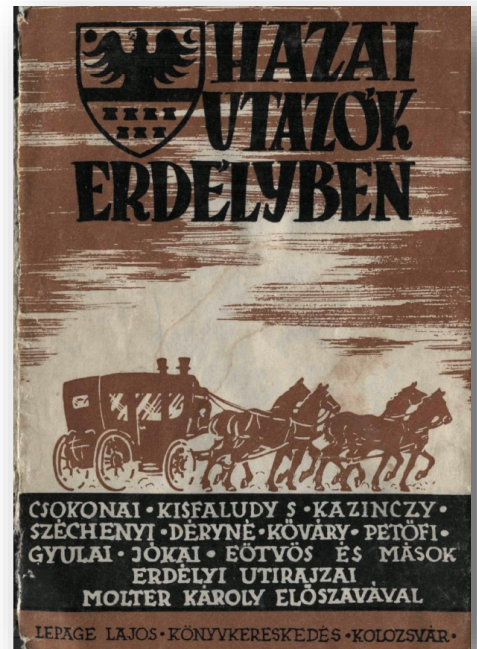
A székelyek törvényesen három rendbe: a primőrök, primipilusok és pixidáriusok rendjébe oszlanak el. Az ökor ajándékon kívül, amivel az uralkodónak a trónörökös születésekor, választás alkalmával pedig az újonnan választott királyoknak tartoznak, csak a két utóbbi rend volt katonai és szolgálatköteles; az első rend igazgatta a polgári hivatalokat, gondoskodott a belső nyugalomról, különben a nemesi fölkelésben úgy vett részt, mint a magyarországi nemesség. Egyik rendből a magasabba az uralkodó külön szentesítése nélkül nem lehetett átlépni. A három külön rend első mustrája Mátyás király alatt történt, 1474-ben. Mindannyian nem fizettek semmiféle adót, kivéve a külön hadiadót; mert a katonai szolgálatot, amire az adót fordíthatták, saját eszközeikkel teljesítették. Az utolsó nemzeti fejedelmek alatt a portának szóló képtelenül nagy pénzterhek miatt a székelyek könnyíteni akartak honfitársaikon ezért jó szántukból magukra vállalták ennek a szolgálmánynak egy részét, mire később nem tudtak szabadulni ettől. Azok, akik a királyi gárda szolgálatában voltak, *ugyanúgy* mint azok, akik részt vettek a határokon túli harcokban, királyi zsoldban állottak.

A primörök hivatalaikat ellenszolgáltatás nélkül látták el. Szolgálataik elhanyagolásával elveszítették azokat a jogokat, amikkel e hivatalok révén bírtak s ezek azokat illették meg, kik szolgálatukat ellátták. A törvényhozó hatalom bölcsen gondoskodott arról, hogy a primőrök helyzete révén az ország katonai ereje ne csökkenjen. Ebből a megfontolásból fakad magánjoguk. És pedig: 1. nemzeti nemességük; 2. hogy ősi birtokukon a *jus regium* sem felségsértés, sem a család kihalása esetén nem állhat be. Harmadszor: mivel a férfi katonai szolgálatot tartozott teljesíteni, ezért a földbirtok is egyedül az övé volt. Ahol nem volt férfi örökös a birtokokat nem lehetett egyesíteni, nehogy ezáltal az egyéni szolgálat szenvedjen. A birtok megmaradt a lánynak s tőle a birtokot ismét a fiú örökölte, hogy ez katonai szolgálatát ismét teljesíthesse! Azalatt a rövid idő alatt, amíg a leány volt a birtokos, a leányt férfinek tekintették s a neve *fiú-leány* volt. Ha nem volt még nő örökös sem, úgy a birtokot a legközelebbi rokon örökölte s ennek hiányában a szomszéd. A haszonélvezet mindig azé volt, aki a birtokra épülő kötelességet teljesítette. Igen szép törvényes rendelkezés ez, ahol a tulajdon mértéke mindig igazodott az alkotmányos kötelezettség teljesítéséhez.

Az ország felejthetetlen anyja, Mária Terézia ezt a nemzeti kötelességet a század szelleméhez és szükségletéhez mérten akarta átalakítani s felállította a Székely Határőrséget. Ez alkalommal a két legnagyobb Szék, Udvarhely és Maros elvált a többitől s a csupán adózó osztályok sorába került, ahová a török iga alatt tartozott. Fiai Austerlitznél, Hainau és Brienne mellett a kontinens csodálatát vívták ki.

**Bethlen Elek** (bethleni gróf) (Üreg, 1777. március 20. - Pest, 1841. február 11.) császári és királyi kamarás, író.

**ALEXIVS BETHLEN: ANSICHTEN VON SIBBENBÜRGEN. Klausenhurg 1817. A közölt részletet fordította Szeremlei László**



**Székely huszár Mária Terézia idejéből**

**INNEN HOZTA MAGÁVAL BARTÓK BÉLA AZ "ERDŐ, ERDŐ, ERDŐ, MAROSSZÉKI KEREK ERDŐ" CÍMŰ NÉPDALT. - JOBBÁGYTELKE, EGY 700 FŐS MAGYARLAKTA MINIFALU**



Jobbágytelke Erdélyben, Marosvásárhelytől 30 km-nyire van, három nevezetességgel. Az egyik: az „Erdő erdő erdő, marosszéki kerek erdő” című népdal (amit tutti mindenki ismer, mert kötelező volt általános iskolában) innen származik. Bizony. 1914-ben járt itt Bartók Béla, és ezt, valamint másik 42 erdélyi (felsőnyáradmenti) népdalt „magához vett”, és felhozta Budapestre.

A másik nevezetesség: hamár népdal, akkor ahhoz bizony dukál a néptánc, legalább úgy, mint a rántott húshoz a sültkrumpli. Minden évben július tájékán összegyűlik itt apraja-nagyja, és a

Marosszéki Népzene és Néptánc-tábor keretein belül ropja egy hétig a helyi, környékbeli, városi, és egy idő óta budapesti, néptánc szerető egyén. Anno, a Ceaușescu-rendszer idején (amikor büntették az effajta megmozdulást) is pezsgő kulturális élet, messze földön híres táncház működött itt, a faluban.

Ó, hát és a szalmafonás. A harmadik nevezetessége a falunak. Ez az, amibe nekünk is sikerült belekóstolnunk. Magdi néni elkapott minket, meginvitált a portájára, és megmutatta a férjével, János bácsival egyetemben, hogyan zajlik a szalmakalap-készítés előkészülete. Imádtuk.

Gyertek velünk a dunyhapuhaságú csodatájon keresztül, eme kellemes érzésű minifaluba, a székelykapuk, főutcai gémeskút, a biomarhák, a káposztalevelek, és a jobbágytelki emberek portréi közé.



Forrás:

<https://www.errearra.org/jobbagytelke>

**Tisztás**

**Szerkeszti: Csíki András  
Lektor: Pap Gy. László**